

Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ derybinė pozicija dėl centro-kairės koalicijos formavimo

2024-10-29

Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ Valdybos nariai,

vertindami Lietuvos gyventojų suteiktą pasitikėjimą 2024 m. LR Seimo rinkimuose,

siekdami išpildyti 2022 m. pradžioje sukurtos politinės partijos vertybinį pagrindą,

pripažindami Lietuvos gyventojų rinkimuose aiškiai išreikštą pokyčių lūkestį ir pasitikėjimą centro-kairės politinėmis jėgomis formuoti valdančiąją daugumą,

susirūpinę didėjančiais socialinės nelygybės bei skurdo rodikliais ir visuomenę skaldančių politizuotų kultūrinių karų kontekste nespręstomis esminėmis žmonių problemomis,

vertindami sudėtingą geopolitinę situaciją karo Ukrainoje kontekste ir telkiančios lyderystės Lietuvoje poreikį,

pritariame, kad Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“, atstovaujama derybinės grupės narių, pradėtų koalicines derybas su Lietuvos socialdemokratų partija, kaip centrine formuojamos centro-kairės koalicijos 2024-2028 metų kadencijos Seime, ašimi.

Derybinės grupės nariai – Saulius Skvernelis, Rima Baškienė, Lukas Savickas, Linas Kukuraitis ir Tomas Tomilinas.

Esminės derybinės nuostatos:

1. Koalicijos derybose trečiuoju partneriu priimtinos tik tos politinės partijos, kurios nebetęstų ankstesnėje kadencijoje pradėtų kultūrinių karų, kurių frakcijos būtų stabilios ir prognozuojamos, kurių lyderiai prisiimtų asmeninę politinę atsakomybę, negrįstų veiklos melu, gerbtų koalicijos partnerius, pasitikėtų bei įsipareigotų remti dalykiškos ir profesionalios Vyriausybės darbą.
2. LR Vyriausybė turi būti formuojama ne savitikslų kvotų principu, bet taikant aukščiausius profesionalumo, kompetencijos bei skaidrumo kriterijus.
3. Koalicijos partneriai bei Vyriausybės nariai turi įsipareigoti būtinų projektų kokybišką bei spartų įgyvendinimą, užtikrinant Lietuvos saugumo poreikius bei besąlygišką paramą Ukrainai.

Esminiai programiniai lūkesčiai formuojamai koalicijai:

1. Prioritetas socialiniam jautrumui, nelygybės, skurdo mažinimui bei veiksmingai šeimos politikai:

- neapmokestinamas pajamų dydis turi būti prilygintas minimaliam mėnesiniam atlyginimui;
- absoliučiai didžiausios visuomenėje gaunamos pajamos turi būti apmokestintos progresiniais gyventojų pajamų mokesčio tarifais, jie turi būti taikomi visoms pajamoms, neskirstant pagal pajamų rūšį;
- turi būti įkurtas valstybinis kaupiamasis pensijų fondas SODROS pagrindu;
- turi būti sudarytos galimybės neribotam laikui sustabdyti II pensijų pakopos įmokas, sumažinti pensijų fondų turto mokesčius, pagerinti lėšų išėmimo iš fondų tvarką;
- būtina atstatyti panaikintą pensijų dydžio priklausomybę nuo turimo darbo stažo;
- turi būti sparčiau indeksuojami vaiko pinigai;
- kviečiame per kadenciją įvesti nemokamą visų mokinių maitinimą ugdymo įstaigose, gerinti maisto kokybę;
- turi būti sudarytos sąlygos visoms šeimoms gauti vietą darželyje vaikui nuo 2 metų;
- įdiegti taiklią būsto politiką, nukreiptą paramai jaunoms šeimoms gauti ir regionų stiprinimui;
- sukurti ir įgyvendinti modelį, kaip kompensuoti dalį būsto paskolų palūkanų gimus vaikui ar įsivaikinus;
- turi būti įsteigtas nacionalinis būsto vystymo fondas.
- sukursime apmokėjimo tvarką už privalomas studentų praktikas viešajame sektoriuje;

2. Veiksmingos sveikatos apsaugos, švietimo ir kultūros sistemos:

- privalu sustabdyti švietimo ir sveikatos sistemų slenkančią privatizaciją;
- užtikrinti efektyvų lėšų sveikatos apsaugai panaudojimą, kad valstybės išlaidos vienam asmeniui pasiektų Europos Sąjungos šalių vidurkį; valstybės įmoka už valstybės lėšomis draudžiamus gyventojus turi būti didinama;
- ilginti kokybiško ir sveiko gyvenimo trukmę, ankstinant ligų prevenciją ir ankstyvąją diagnostiką;
- vaistų registras turi būti keičiamas taip, kad pažangiausi ir būtini vaistai taptų kuo greičiau prieinami visiems Lietuvos gyventojams;
- privalu užtikrinti, kad sveika gyvensena taptų prioritetine sritimi;
- turi būti užtikrintas vaikų fizinio aktyvumo paslaugų prieinamumas kiekvienam vaikui, nepriklausomai nuo finansinių tėvų galimybių;
- privalu didinti neformaliajam ugdymui skirtą mokinio krepšelį ir įteisinti naują mokinio sporto krepšelį;
- būtina stiprinti trumpųjų maisto grandinių programas per viešuosius pirkimus, subsidijas, skatinant vietas ir ekologiškų produktų vartojimą ugdymo, slaugos, globos ir rūpybos įstaigose bei sveikatos ir saugumą užtikrinančiose institucijose;
- privalu sustabdyti mokyklų uždarymą, atsižvelgiant tik į buhalterinius skaičiavimus;
- turi būti nuosekliai mažinamas moksleivių skaičius klasėse bei biurokratija švietime.

- Būtina išsaugoti ir stiprinti Lietuvą kuriančią ir vienijančią kultūrą, užtikrinant tradicijų, kultūros paveldo ir etninės kultūros puoselėjimą;
 - Privalu skirti paramą profesionaliajam menui, užtikrinant jo pasiekiamumą regionuose;
3. Dėmesinga regioninė politika, įgalinta savivalda ir skaidrus valstybės valdymas:
- būtina didinti asmens savo nuožiūra skiriamas gyventojų pajamų mokesčių lėšas nuo 2,4 proc. (1,2 proc. + 0,6 proc. + 0,6 proc.) iki 3 proc., leisti 0,6 proc. GPM skirti konkrečios seniūnijos poreikiams;
 - turi būti užtikrinama būtinų paslaugų plėtra ir išsaugojimas regionuose;
 - būtina peržiūrėti politizuotus skyrimus į valstybės valdomas įmones bei valstybės tarnybą;
 - koreguoti diskriminacinę valstybės tarnybos, pareigūnų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų reformą: vadovų ir jaunų darbuotojų algos bus didinamos iš papildomų asignavimų, o ne vyresnių darbuotojų pajamų sąskaita;
 - parengti planą, kaip į regionus pritraukti trūkstamus specialistus: medikus, mokytojus, tarnautojus ir kt;
 - įteisinti teismo tarėjų institutą;
4. Ekonomika, energetika ir susisiekimas, aplinkosauga, žemės ūkis:
- Lietuva turi tapti žaliają transformaciją įgalinančių technologijų kūrėja ir eksportuotoja;
 - Pripažinti žemės ūkį svarbiu nacionaliniam saugumui užtikrinti sektoriumi, strategine ūkio šaka;
 - Žemės ūkio politiką nukreipsime į smulkių ir vidutinių ūkių gyvybingumą, darbo vietų išsaugojimą kaime ir inovacijas, orientuotas į gyvenimo lygio kėlimą provincijoje ir socialinės atskirties mažinimą tarp didžiųjų miestų ir kaimo gyventojų;
 - būtina verslo bendruomenei užtikrinti prognozuojamą aplinką, o realus dialogas su verslo asocijuotomis struktūromis turi būti paremtas abipuse pagarba ir pasitikėjimu;
 - turi būti nuosekliai mažinami pertekliniai teisiniai ir biurokratiniai apribojimai AEI gamybos plėtrai;
 - turi būti įgyvendinta šalies daugiabučių renovacijos proveržio strategija, kasmet renovuojant 1500 šalies daugiabučių;
 - būtina skirti ypatingą dėmesį smulkiajam ir šeimų verslui, efektyviau ginti smulkaus verslo teises ginčiuose su institucijomis, įkurti smulkiojo ir vidutinio verslo ombudsmeno instituciją;
 - turi būti užtikrinta, kad smulkus verslas, kurio metinės pajamos neviršija 65 000 eurų, PVM ir pelno mokesčių mokėtų tik gavęs pajamas pagal pardavimų sąskaitą faktūrą;
 - privaloma sutelkti politinį dėmesį į kainų augimo problemas, skatinti profesionalios kainų stebėsenos mechanizmą, kainodaros skaidrumą;
 - turi būti užtikrinta, kad iki 2030 m. pabaigos – ne mažiau kaip 1 proc. bendrojo vidaus produkto būtų skiriamą MTEP sričiai;
 - būtina priimti Socialinio verslo įstatymas ir įkurta Socialinio verslo taryba;

- turi būti skiriami „kelionės pinigai“ atokiau nuo miestų gyvenantiems gyventojams;
- siūlome uždrausti plynuosius miško kirtimus saugomose teritorijose.
- privaloma skirti didelį dėmesį pažangiai gyvūnų gerovės politikai;

5. Realiam šalies saugumui užtikrinti reikalinga saugumo, vidaus reikalų ir užsienio politika:

- Privalu įgyvendinti 3 m. plačios apimties investicinę programą į gynybos pajėgumus.
- Turi būti pagreitinti Lietuvos kariuomenės planuoti ginkluotės, įrangos ir technikos įsigijimai, didinantys atgrasymą ir karinių pajėgų kovinę galią;
- Turi būti dedamos visos pastangos dėl vieningos oro erdvės apsaugos drauge su kitomis Baltijos valstybėmis bei Lenkija;
- Būtina inicijuoti regioninius gynybos susitarimus, papildančius NATO formatą;
- Vokietijos Bundesvero brigados dislokavimas Lietuvoje turi būti absoliutus prioritetas ir tam būtina sutelkti visas pastangas;
- užsienio ir saugumo politikos šerdis privalo būti nacionalinis interesas, grįstas nacionaliniu konsensu. Lietuva turi būti patikima tarptautinė partnerė, vykdanči nuoseklią ir prognozuojamą užsienio politiką;
- nepriklausomai nuo JAV Prezidento rinkimų rezultatų, privaloma stiprinti Lietuvos ryšius su JAV administracija, lietuvių diaspora bei Lietuvai bei Europai svarbiomis interesų grupėmis JAV;
- pareigūnai į įvykius turi reaguoti nedelsdami, o jų pagalba teikiama tinkamai ir laiku visoje Lietuvoje;
- turi būti didinamas teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų pareigūnų skaičius regionuose, nuosekliai keliant pareigūnų užmokestį bei užtikrinant socialines garantijas;
- privalu užtikrinti efektyvią kriminalinės žvalgybos subjektų kontrolę, ypatingą dėmesį skiriant asmens teisių ir laisvių bei privataus gyvenimo apsaugai.